

Domáci glasovi

Štev. 90.

Lienz, torek 7. maja 1946.

Leto. 2.

NOVO OBDOBJE POLJSKE DEMOKRACIJE

Casopis "Krasnaja zvezda" je objavila naslednji članek "Vanuševiča z naslovom "Novo obdobje poljske demokracije".

"Politično življenje Poljske stopa v novo dobo. Zabele so se priprave za referendum in za volitve v narodno skupščino. Značilne poteze tega obdobja so povečana delavnost množic za utrditev neodvisnosti in suverenosti demokratične Poljske, kakor tudi vedno večje odvajanje od raznih lažidemokratskih skupin. Poljska stopa v novo obdobje s številnimi uspehi, kakor so n. pr. izvedba agrarne reforme, podržavljenje težke industrije, priključitev poljskih ozemelj na zapadu in vzpostavitev zaveznitva in prijateljskih vezi s Sovjetsko zvezo.

Petletno gospodarstvo hitlerjevcev v deželi je zapustilo posledice, ki jih še ni mogoče odstraniti in zaradi katerih so izredne težki življenjski pogoji in prehranbeni položaj na Poljskem. V zadnjem času se je prehranjevalni položaj resno poslabšal.

Uspeli Poljske na gospodarskem in kulturnem področju so neposredna posledica vzpostavitve demokratičnega sistema, ki je iz upravnih teles odstranil ozkosrčne privilegirane kroge velenosestnikov in poslovnih ljudi v kartelih ter deželo rešil gospodarstva tujega kapitala. Blok štirih glavnih demokratičnih strank izraža v političnem smislu voljo poljskega naroda. Politična platforma, ki jo je postavil Komitet narodne osvoboditve Poljske, je služila kot osnova za sestavočasne vlade narodne enotnosti.

Toda Nikolajczyk, Kiernik in še nekatere osebe, ki so vstopile v vlado kot predstavniki stranke "Stronictwo ludowe", se si nadeli nalogo, da razcepijo kmečko gibanje in so ustanovili neodvisno stranko "Poljskie stronictwo ludowe". Poljski tisk označuje to akcijo kot poizkus, da se na zakoniti osnovi združijo vsi elementi opozicije, ki so nezadovoljni. Stranka "Poljskie stronictwo ludowe" je imela lahko nekaj uspeha samo dotlej, dokler ni nastopila s svojim programom. Kakor hitro pa so njeni voditelji objavili svoj program, so številni njihovi pristaši spoznali, kako strašno so se zmotili.

Poljski napredni tisk je imenoval te načrte poizkus, da se sprostijo roke teroristov, da se položaj še bolj otežkoči in da se iz Poljske ustvari kolonija tujega kapitala. Ako omenimo še privolitev v koncesije za odstopitev življenjskih interesov Poljske glede vprašanja njenih zapadnih meja in protisovjetske izjave nekaterih njenih predstavnikov (Strok, Grjinski in drugi) in njenega časopisa "Gazeta ludowa", potem pokaže stranka rešnični značaj, ki je popolnoma nasproten načelom Poljske.

Ko je vodstvo poljske socialistične stranke predlagalo ustanovitev enotnega volilnega bloka vseh demokratičnih strank, ki bi šel na volitve s programom vlade narodne enotnosti, so se vse glavne demokratične sile ta predlog sprejele, stranka "Poljskie stronictwo ludowe", pa je izjavila, da se priključi bloku pod pogojem, ako se ji zagotovi 75% mandatov v skupščini.

S to svojo zahtevo je "Poljskie stronictwo ludowe" onemoglo sestavo enotnega volilnega bloka in našlo podporo pri tuji in do-

mači reakciji. "Imamo popolno zaupanje v podpredsednika vlade Mikolajczyk", pravi neki letak fašistične teroristične organizacije "Narodowe syli zbrojne". V nekem drugem podobnem letaku so vsi člani reakcionar-
nih tajnih organizacij pozvani, naj na vse mogoče načine podpro pro-
dajo Mikolajczykovega tiska. Oni, ki nabirajo člane za organizacijo
"Narodowe syli zbrojne", se se izrazili: "Ne smemo se ustrašiti nobe-
nih naporov, da dvignemo vse prebivalstvo, da bodo vsi glasovali za
stranko, ki jo predstavlja g. Mikolajczyk. Živela naša polnopravna vla-
da v Londonu!"

Znani član britanskega parlamenta laburist Zilliacus je
pred kratkim v "New Statesman and Nation" zapisal, da je "britanski
veleposlanik v Varšavi v stalnih in tesnih stikih z Mikolajczykom, da
vpliva nanj in ga poziva, naj zrahlja vladno koalicijo ter poizkuša
priti do oblasti s tem, da nastopi na volitvah neodvisno od drugih strank."
Zilliacus dalje piše: "Mikolajczyk je človek, ki so mu bili poverjeni
britanski fondi za financiranje poljskega podtalnega odporiškega gi-
banja. Mikolajczykov politični položaj je zelo odvisen od tega, v ko-
liko zasluži britansko politično naklonjenost in podporo. Odtod tudi
resnost, s katero ga je veleposlanik pozval, naj razbije koalicijo.
Okrog desnega krila Mikolajczykove kmečke stranke se je sedaj zbralo
veliko število reakcionarjev. Omenjene so bile tudi zveze med neka-
terimi funkcionarji Mikolajczykove stranke in podtalnimi teroristi.

Razumljivo je, da številni člani stranko zapuščajo in
pristopajo k stranki "Stronictwo ludowe", saj so razumeli, kako glo-
bok je prepad med poljsko demokracijo in smernicami stranke "Poljskie
stronictwo ludowe". Zapuščanje te stranke se najbolje vidi iz dejstva,
ko je Mikolajczyk skušal izzvati razkol v Zvezi kmečke samopomoči,
samo majhen del delegacije na kongresu tega združenja je zapustil kon-
gres, dočim je večina nadaljevala delo z ostalimi predstavniki kmetov.

Znaki krize v sami stranki so prisilili Mikolajczyka, da
izvede nov manever in da načelno pristane na idejo referendumu. Poljska
socialistična stranka ima še vedno iniciativo za referendum. Njegov
namen je, da se pred volitvami izve za mnenje poljskega naroda glede
nekaterih odločilnih vprašanj notranje in zunanje politike. Glavne
demokratske stranke so sprejele predlog o referendumu. Pričakuje se,
da bodo postavljena naslednja tri vprašanja:

1. Ali naj bo bodoča skupščina sestavljena iz enega ali
dveh domov.
2. Ali se volilci protivijo ali odobravajo osnovne refor-
me, ki so bile do sedaj izvedene: agrarno reformo, poddržavljenje indu-
strije.
3. Štališče Poljakov glede vnitve na stane poljake meje
na Odri in Nisi ter sklenitev prijateljstva in zaveznitva med Poljsko
in SSSR.

Poljski demokratski krogi so prepričani, da bo referendum
pokazal privrženost poljskega naroda ideji demokracije in obnove, da
bo razpršil neutemeljena upanja reakcije in da bo pripravil deželo na
volitve za narodno skupščino, ki bodo v jeseni 1946." (Iz "Slovenskega
Poročevalca, od 26.4.1946.)

"ŠOVINIZEM NAJHUJŠE OBLIKE ..."

"Slovenski poročevalec" od 25. aprila navaja članek iz "Vest-
nika", informacijskega glasila OF za Slovensko Koroško, ki pod naslo-
vom "Naš odgovor" pravi med drugim:

"V maju 1945, ko se je umaknila jugoslovanska armada iz
Koroške, so veliki zavezniki priznali sporni značaj koroškega ozemlja.
Glasilo angleške vojaške uprave "Kritner Nachrichten" je 22. maja 1945

objavilo naslednjo vest iz Londona: "V londonskih političnih krogih pripominjajo, da odhod jugoslovanskih čet iz Koroške v nobenem primeru ne vpliva na zahteve po Koroškem ozemlju, ki jo bo Jugoslavija postavila na mirovni konferenci."

Koroško vprašanje je ostalo od takrat odprto in se bo reševalo na mirovni konferenci. Kljub temu znanemu dejstvu se nekateri gospodje in krogi poslužujejo potvorb in ves čas od maja lanskega leta neumorno dopovedujejo koroški javnosti, da je nedeljivost Koroške gotova stvar, da je ta nedeljivost zajamčena od velesil itd. "Nedeljivost Koroške je neizpodbitna. Kdor se tukaj ne počuti dobro, naj gre proti jugu", so besede, ki jih je izrekel koroški deželni glavar Piesch dne 17. marca 1946 v Dobrli vasi in ki jih je objavilo tudi glasilo socialno demokratske stranke "Neue Zeit".

To so brezplodni poizkusi, s katerimi naj bi se begali in strahovali Koroški Slovenci. S takimi izjavami, ki jih protiljudski oblastniki vse pogosteje uporabljajo, so Koroški Slovenci ponovno postavljeni nazaj v dobo, kateri je nato neposredno sledil velikomanski teror ter dejansko preganjanje in iztrebljanje slovenskega življa.

Ta izpad je ponovno popolnoma razgalil zagrizeno sovraštvo predstavnikov avstrijske reakcije do vseh odločnih slovenskih protifašistov.

To je šovinizem najhujše oblike, ki vzbuja ob upoštevanju dejstva, da to niso več zasebne, propagandne ali nehote izrečene besede, temveč uradna izjava, slutnjo najbolj temnih načrtov proti Koroškim Slovencem."

"IZZIVANJE JUGOSLOVANSKIH FAŠISTOV"

Celovski socialistični list "Die Neue Zeit" od 3. t. m. piše:

"1. maja dopoldne je v Spittalu ob Dravi prišlo do nesramne provokacije jugoslovanskih fašistov v naselbini Lieser. Kakih 30 jugoslovanskih fašistov se je pripeljalo z UNRRIKim avtomobilom iz 3 minute oddaljenega taborišča za inozemce ter so s pomočjo lestev sneli tri izobešene rdeče zastave, od katerih je ena bila označena s sovjetskim znakom. Oboroženi so bili s koli in kamni za slučaj, če bi se prebivalstvo upiralo. Žandarmerija, ki je bila o napadu takoj obveščena, ni mogla zasledovati skupine, ker je avstrijski žandarmeriji prepovedano uradno nastopiti v taboriščih za inozemce.

Ta nesramni napad je nezaslišano izzivanje ne samo avstrijskih socialistov, marveč vseh avstrijskih državljanov, katerih gostoljubje ti pobalini tako nizkotno izrabljajo. Kdor se kot inozemec ne obnaša dostojno, nima pravice do našega gostoljubja, še manj pa fašisti, ki nas žalijo in se spozabijo nad simboli, ki so nam socialistom sveti."

Mi ne verjamemo, da bi slovenski begunci to storili, ker smo miroljubni ljudje in demokratični. Avstrijske strankarske zahteve nas ne brigajo, mi spoštujemo mnenje vsakega, zahtevamo pa, da se tudi naše prepričanje spoštuje. - Kdorkoli pa je to storil, ga obsojamo, ker tako dejanje ni demokratično.

Ruži Dučkicevi v spomin

† 5. 5. 1946, Lienz

Pomlad je dahnila preko narave, vse je spet oživelilo in sonce se z novo močjo smeje na modrea nebu. A smrti vse to ne prenosi.

Posegla je s svojo koso med nas in ugasnila mlado življenje. Spet se bo dvigal nov grob slovenski v tujini.

Hučo nam je, Ruža, da te ni več med nami. Saj si nam bila kot sončni žarek.

Sama si se morala potikati po svetu 5 let, daleč od svoje drage domovine. Tuji ljudje so ti rezali kruh, pa si vdan vse prenašala, ker si vedela, zakaj trpiš. Pred seboj si imela svetel cilj; hotela si se žrtvovati Bogu in On ti je pomagal in dajal moči.

Ruža, čeprav nisi bila hčerka naših gora in polj, si jih vendar ljubila, ker so bila tvoja druga domovina. Tako si jih ljubila, da te ni premetil komunistični duh, koj je zvaljal mladino na kriva pota. Čeprav mlada in neizkušena si se odločila za pravo stran in ko je prišel čas, si odšla z nami v tujino. Nikogar nisi imela, da bi skrbel za-te, a šla si pogumno na križev pot, ki ga je hodil slovenski narod. Našla si dobre ljudi, ki so te sprejeli kakor hčerko.

Vemo, da ti je bilo mnogokrat hudo, ker te nismo razumele. Tvoja vihrava južnjaška narava se včasih ni skladala z našimi nazori. Ruža, odpusti nam, sedaj vemo, da se je v tebi skrivala čista, lepa duša.

Kako smo se veselile, ko si po težki bolezni nekoliko okrevala, in smo upale, da boš spomladi že med nami. Toda božja pota niso naša pota. Odšla si od nas, ki ne vemo, kaj nas še vse čaka. Ti si rešena in boš pri Bogu molila za nas.

Bog te je hotel imeti pri sebi, ker je bila tvoja duša morda izmed vseh naših najlepša. Saj že star grški pregovor pravi: Kogar bogovi ljubijo, mlad umrje!

Tvoje prijateljice.

== : ==

OSIRA SVARILA V BERLINU. "Salzburger Nachrichten" od 3. maja poroča o prvomajski proslavi v Berlinu sledeče: "Masovnega zborovanja "Svobodnega nemškega sindikata" se je udeležilo pol milijona Berlinčanov. Ker se je "Svobodni nemški sindikat" že dolgo prej izkazal kot istoveten s cilji "Enotne socialistične stranke" (SED), zato se social demokratje, krščanska demokratska in liberalna demokratična stranka niso udeležili zborovanja. Predsednik SED, bivši kom. voditelj Pieck je v svojem govoru zahteval centralno vlado vseh antifašističnih strank in priznanje Berlina kot glavnega Nemčije, in "izgraditev demokracije za dosego politične oblasti s socializmom kot končnim ciljem". Pieck je ostro grajal ustanovitev samostojnih zveznih držav in odcepitev Porenja in Korucije. Drugi predsednik SED, bivši preds. socialistične stranke Grotewohl, je svaril pred reakcijo, "ki po bajoneti zasedbenih sil nesramno in

predrzno uganja svoje početje." Grotewohl je ponovil svarilo, da se bo stranka (SED) poslužila revolucionarnih sredstev, če se njeni nasprotniki ne bodo držali demokratičnih načel."

FAŠISTIČNE PROVOKACIJE V RIVU Vatikansko glasilo "Osservatore Romano" z dne 2. maja obsoja zborovanje skupine mladih ljudi, ki so preteklo nedeljo, ob obletnici Musolinijeve smrti med opoldansko mašo v eni največjih rimskih cerkvah polglasno peli fašistično himno. Ta dogodek - pravi glasilo - predstavlja žalitev Cerkev in Italije.

UMRLI SO: Jožica Korban - Stojkovič, tiskarniška vlagalka v Ljubljani; Matija Filipič, tajnik posojilnice v Brežicah; Janez Račič, hotelir in posestnik Mojstrani; Tomo Kurbus, šol. upravitelj v pokoju, v Rogški Slatini; Cotar Marija, v Ljubljani.